

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

FRESHABIT Life IP Puruvesi

Kerimäki 4.8.2018

METSÄHALLITUS

SYKE

Luke

metsäkeskus

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pro Puruvesi

Ympäristökeskus

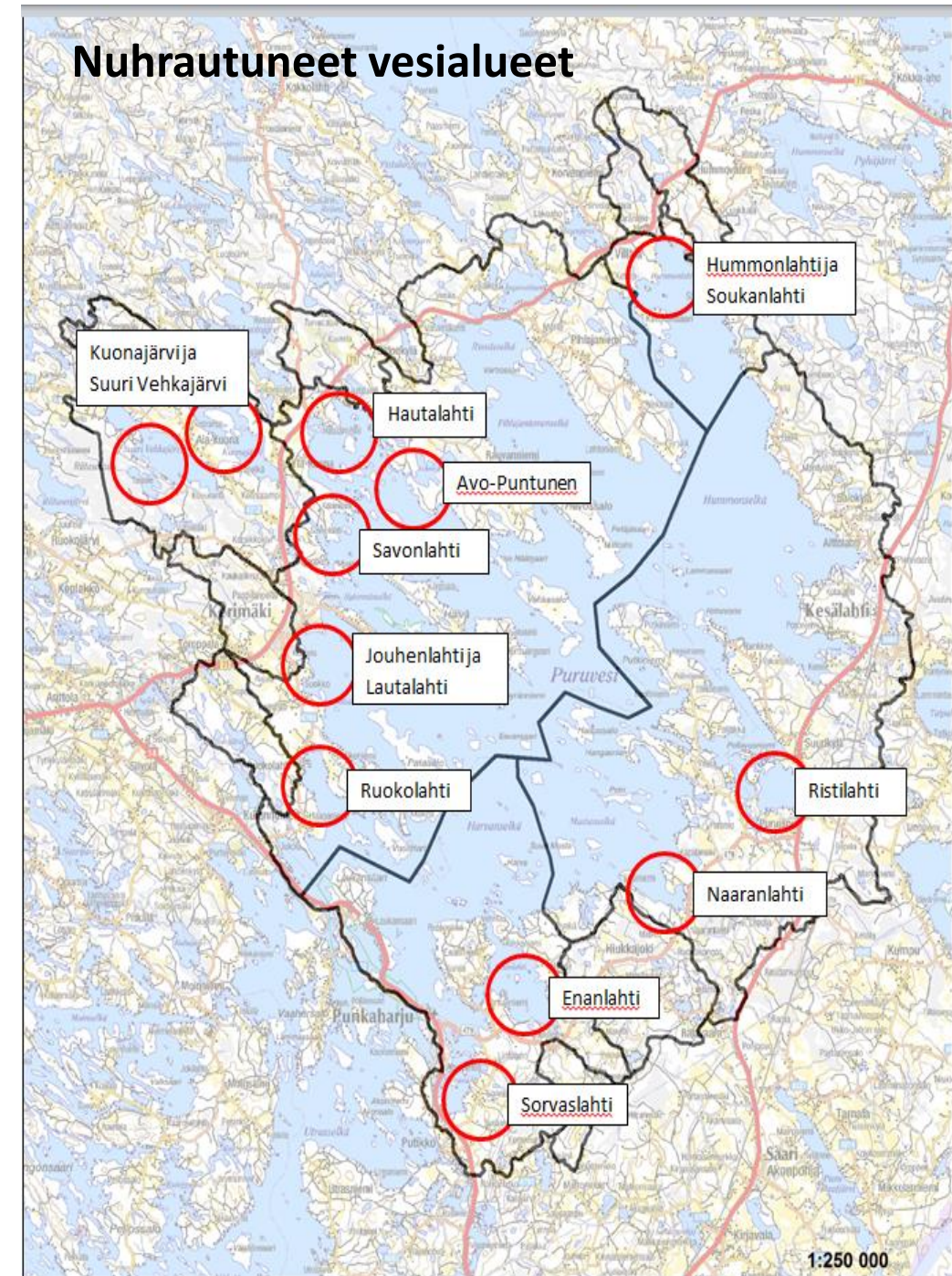

Metsäkeskus

Pekka Sojakka ja Juho Kotanen, Etelä-Savon ELY-Keskus

LIFE-hankkeen tavoitteita Puruvedellä

- **TOTEUTETTAVA** KUSTANNUSTEHOKKAITA VESIENHOITO- JA KUNNOSTUS RATKAISUJA SEKÄ VALUMA- ETTÄ VESIALUEELLE
- **PYSÄYTETTÄVÄ** NUHRAUTUMISEN ETENEMINEN KAIKILLA VIIDELLÄ KOHDEALUEELLA
- **SAATAVA** TILANTEEN KORJAANTUMISTA JO HANKKEEN AIKANA JOILLAKIN KOHDEALUEILLA JA VARMUUS MYÖNTEISESTÄ KEHITYKSESTÄ MYÖS MUILLA KOHDEALUEILLA
- **VARMISTETTAVA** TOIMENPITEIDEN RIITTÄVYYS JA TARVITTAVAT JATKOTOIMET PURUVEDEN NATURA-LUONTEEN SÄILYMISEKSI
- **KEHITETTÄVÄ** UUSIA KUORMITUKSEN JA VESIENTILAN SEURANTAMENETELMIÄ
- **LISÄTTÄVÄ** YMPÄRISTÖTIETOISUUTTA PURUVEDESTÄ JA VESIENSUOJELUSTA
- **PARANNETTAVA** ALUEELLISTA VIRKISTYSKÄYTTÖÄ JA NATURA-ARVOJA
- **KEHITETTÄVÄ** YHTEISTYÖTÄ KANSALAISTEN JA VIRANOMAISTEN VÄLILLÄ

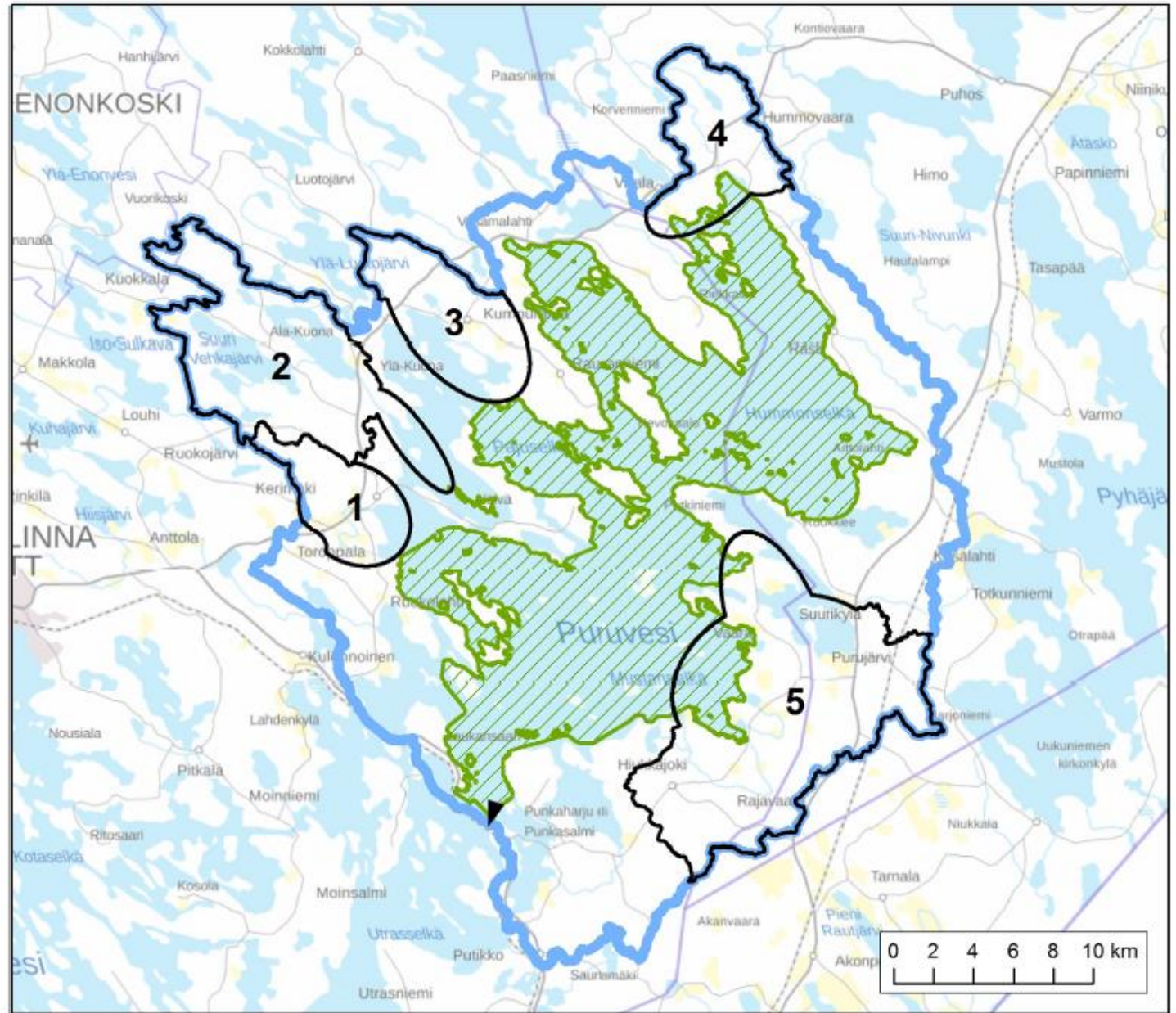

Puruvesi

- pinta-ala 416 km²
- keskisyyvyys 8,8 m, suurin syvyys 61 m
- viipymä 12 vuotta
- valuma-alueen pinta-ala noin 1000 km²
  - vettä n. 35 %
  - maapinta-ala 550 km², josta
    - metsää 90 %
    - peltoa 8 %

Kohdealueet

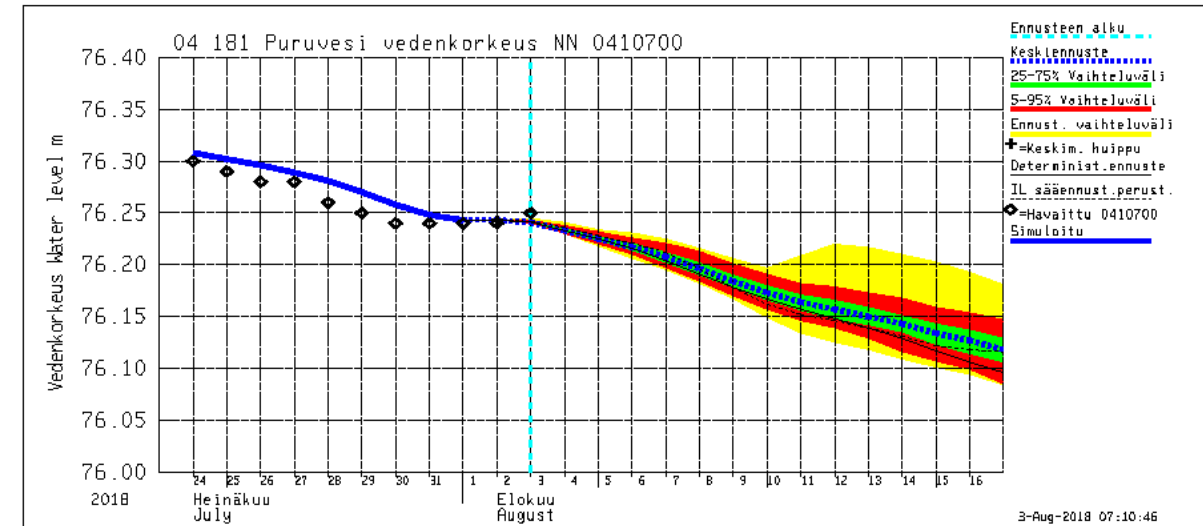
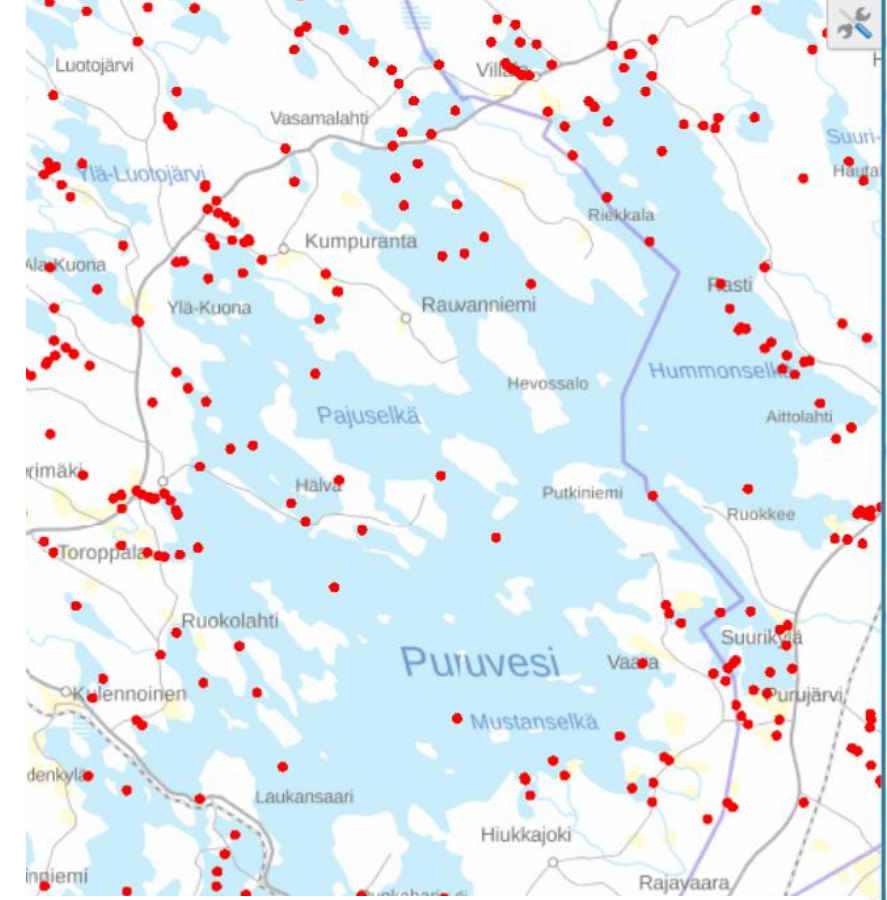
1. Lautalahti-Jouhenlahti-Matinniemi
2. Savonlahti
3. Hautalahti-Pajuselän pohjoisosa-Puntunen
4. Ketolanlahti-Suokonlahti-Hummonlahti
5. Ristilahti-Naaranlahti-Susiniemi

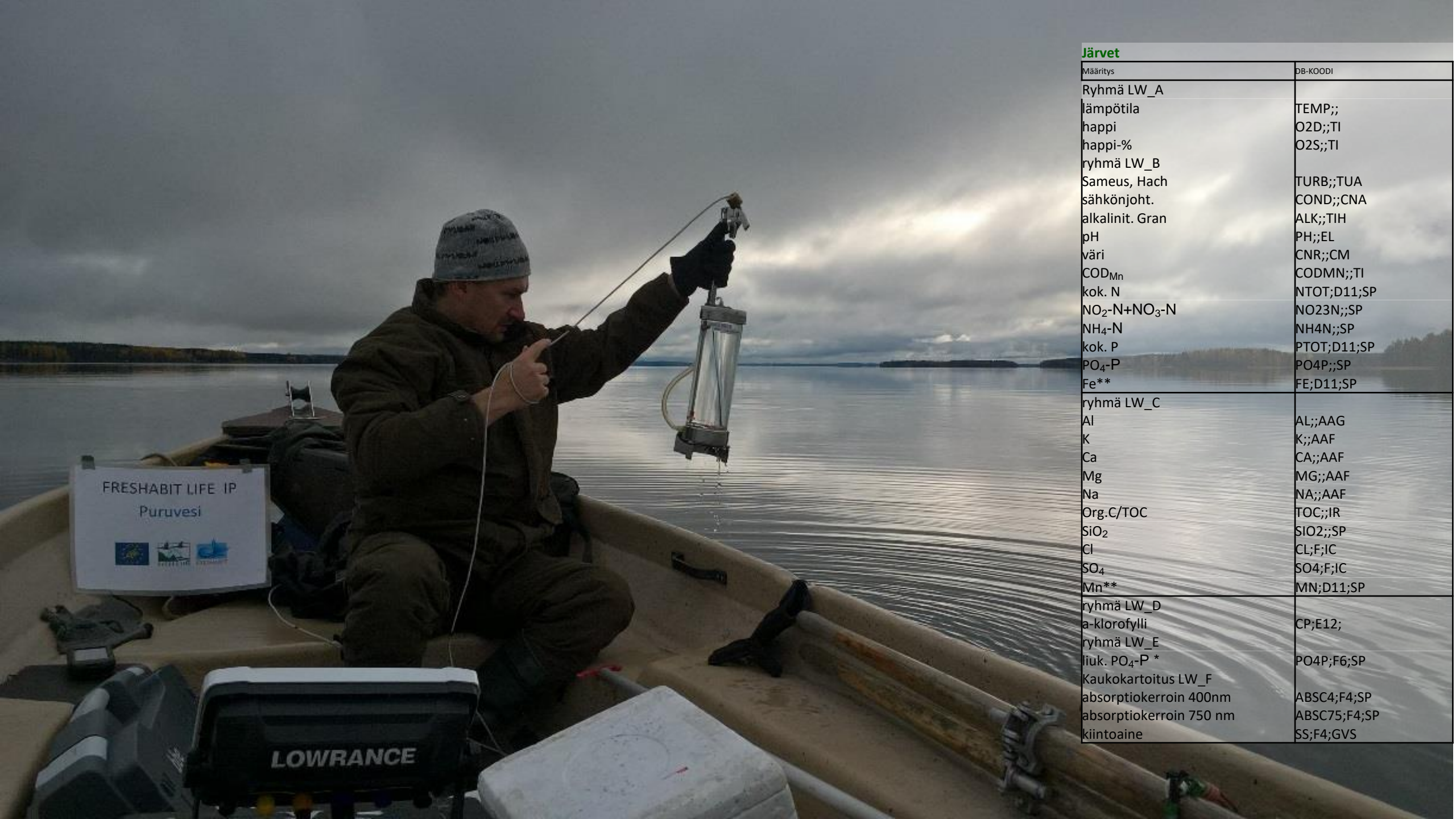

Kuva 1. Puruveden valuma-alue (sininen reunaviiva), Natura 2000 -alue FI0500035 (vihreä viivoitus) sekä Freshabit LIFE IP -hankkeen Puruveden osahankkeen viisi toimenpidealuetta (mustat reunaviivat). © Vesa Väisänen, Etelä-Savon ELY-keskus.

ESAELY, POKELY: Ympäristötiedon hankinta ja olemassa olevan tiedon koostaminen vesistöistä

- Näytteenotto ja mittaukset pinta- ja pohjavesistä FRESHABIT-hankkeessa ja vesienhoidon seurantaohjelmassa
  - Kaikki Puruveden alueen 04.81 vesimuodostumat
  - 2-4 krt /v
  - Fys.kem. vedenlaatu, kasviplankton, osassa pohjaeläimet ja piilevät
  - Virtaamamittauksia mallinnuksen tarpeisiin (22 x)
  - Kalibraationäytteenottoa kaukokartoitukseen
- Olemassa olevan tiedon koostaminen
- Ekologisen luokituksen päivitys 2018-2019
- Mittaustulokset ja raportointi
  - Kunnostuksen ja vesienhoidon toimenpidevaikuttavuus
  - Kohdevaikuttavuus
  - Vaikutusalueen laajuuden arviointi
  - Yleistila, ekologinen luokitus
- Suunnittelu: ESA-ELY ja POK-ELY
- Näytteenotto: ostopalvelu, ESA-ELY, muut
- Puruveden vedenkorkeusasema toiminnassa 10/2017=>

Järvet

Määrittäminen	DB-KOODI
Ryhmä LW_A	
lämpötila	TEMP;;
happi	O2D;;TI
happi-%	O2S;;TI
ryhmä LW_B	
Sameus, Hach	TURB;;;TUA
sähköjoht.	COND;;CNA
alkalinit. Gran	ALK;;TIH
pH	PH;;EL
väri	CNR;;CM
COD _{Mn}	CODMN;;TI
kok. N	NTOT;D11;SP
NO ₂ -N+NO ₃ -N	NO23N;;SP
NH ₄ -N	NH4N;;SP
kok. P	PTOT;D11;SP
PO ₄ -P	PO4P;;SP
Fe**	FE;D11;SP
ryhmä LW_C	
Al	AL;;AAG
K	K;;AAF
Ca	CA;;AAF
Mg	MG;;AAF
Na	NA;;AAF
Org.C/TOC	TOC;;IR
SiO ₂	SIO2;;SP
Cl	CL;F;IC
SO ₄	SO4;F;IC
Mn**	MN;D11;SP
ryhmä LW_D	
a-klorofylli	CP;E12;
ryhmä LW_E	
liuk. PO ₄ -P *	PO4P;F6;SP
Kaukokartoitus LW_F	
absorptiokerroin 400nm	ABSC4;F4;SP
absorptiokerroin 750 nm	ABSC75;F4;SP
kiintoaine	SS;F4;GVS

Virtavedet	
Määrittys	DB-koodi
ryhmä RW_A	
Lämpötila	TEMP;;
Happi	O2D;;TI
Happi %	O2S;;TI
Sameus, Hach	TURB;;TUA
Sähkönjoht.	COND;;CNA
Kiintoaine	SS;F6;GVS
alkalinit. Gran	ALK;;TIH
pH	PH;;EL
Väri	CNR;;CM
CODMn	CODMN;;TI
Kok.N	NTOT;D11/D12;SP
NO ₂ -N+NO ₃ -N	NO23N;;SP
NH ₄ -N	NH4N;;SP
Kok.P	PTOT;D11;SP
PO ₄ -P	PO4P;;SP
Fe	FE;D11;SP tai FE;D1;PLO
ryhmä RW_B	
Al	AL;;AAG/PLO
K	K;;AAF/PLO
Ca	CA;;AAF/PLO
Mg	MG;;AAF/PLO
Na	NA;;AAF/PLO
Org.C/TOC	TOC;;IR
Epäorg. C/TIC	TIC;;IR
SiO ₂	SiO2;;SP
Cl	CL;F;IC
SO ₄	SO4;F;IC
Mn	MN;D11;SP tai MN;D1;PLO
liuk. Kok.P	PTOT;F6D11;SP
liuk. PO ₄ -P	PO4P;F6;SP

FRESHABIT LIFE IP

Puruvesi

Vesikasvillisuuskarttoitukset ja kasviplanktonmittaukset toimenpidealueilla

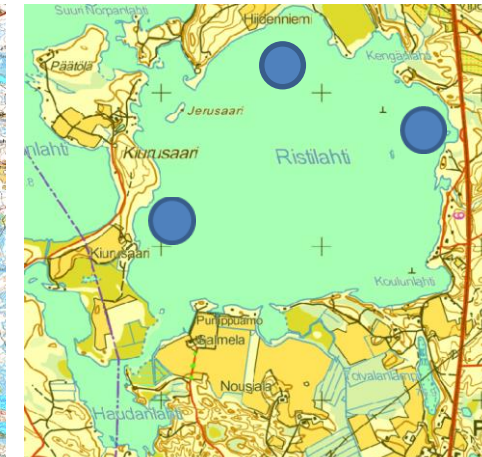
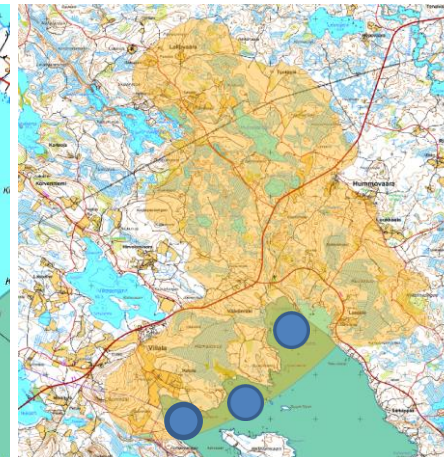
Vesikasvillisuus

- Ennen kunnostuksia ja kunnostusten jälkeen
- Päävyöhykelinjamenetelmä, indeksien vertailu
- Kasvillisuuden määrällinen levittäytyminen (ulkorajat)
- Kasvilajiston muutokset sekä indikaattorilajit (peittävyys, yleisyys, esiintymissyvyys)
- 2015 Kirkkoranta, Hummonselän pohjoisosa
- 2016 Hummonselän pohjoisosa, Ristilahti
- Pohjanlaatu- ja syvyysluotaukset 2017 ->

Kasviplankton

- Lajistonäytteet kaikilta toimenpidealueilta
- Fluorometrimittaukset (rehevyyssinjat)
- Sinilevät (linjamittaukset ja mikroskopointi)

Pohjavesitutkimukset 2016-2019 (ESAELY, GTK, OY, SYKE, MH)

Tutkimusongelmat

- Mikä on suoraan järveen purkautuvan pohjaveden määrä ja laatu sekä niiden vaikutus Puruveden ravinnekuormitukseen? Onko pohjaveden ”puhdistava” vaikutus vähentynyt?
- Mikä on Puruvedeen purkautuvan pohjaveden laadun vaikutus kalastoon ja esim. harjuksen kudun onnistumiseen? Mikä on muuttanut pohjaveden laatua/purkautumismääriä?
- Kuinka paljon toiselta Salpausselältä tai pohjoispuolen harjuilta on saatavissa hyvälaatuista pohjavettä yhdyskuntien vedenhankintaa varten?
- Miten Puruveden ympäristön pohjavesialueiden luokittelussa huomioidaan pohjavedestä riippuvaiset maa- ja vesiekosysteemit? Luokitus 1, 2, 1E, 2E ja E-luokkiin, III-luokan pohjavesialueista luovutaan.

Tutkimusmenetelmät

- Pohjaveden purkautumiskohtien suora havainnointi Puruvedellä – kevättalvi: purkautumiskohdat näkyneet selkeästi
- Pohjavesiputkien asentaminen sekä seurantamielessä että vedenhankintatutkimuksia varten. Pohjavesinäytteenotto.
- Purkautuvan pohjaveden määrä järven pohjasta suotautumismittarilla (Seepage-meter).
- Purkautuvan pohjaveden laatu. Näytteenotto rantavedestä, rantakaivoista, sadevesimittarista. Isotooppitutkimukset (mm. pohjaveden osuus järvivedessä, alustavia tuloksia saatu).
- Lämpötilamittaukset In-Situ (sukeltamalla).
- Pohjaveden mukana purkautuvan kuormituksen arviointi olemassa olevilla malleilla. (VEMALAn versiot). Miten näissä huomioidaan pohjavesivalunta? Miten puhdistava vaikutus on muuttunut? Metsätaloustoimien eri skenaariot laskentaan mukaan.
- Pohjavedestä riippuvaisten indikaattorilajien inventoinnit (kasvillisuus ja pohjaeläimet). Oulun yliopisto.

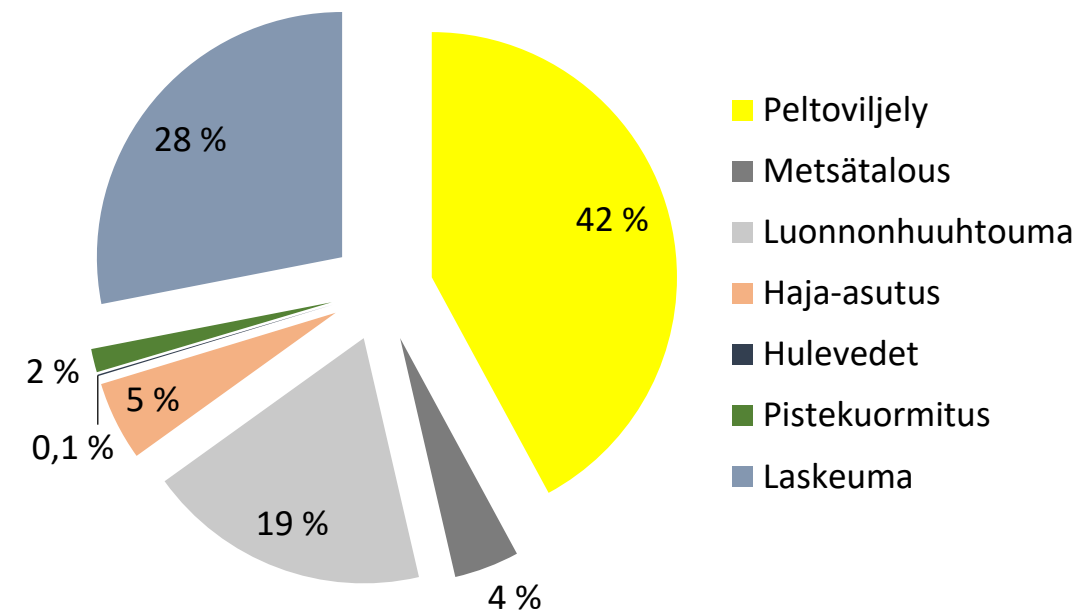
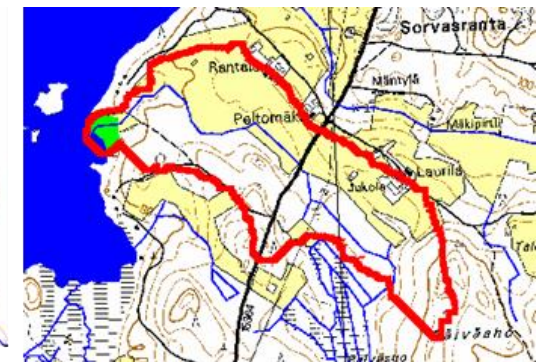
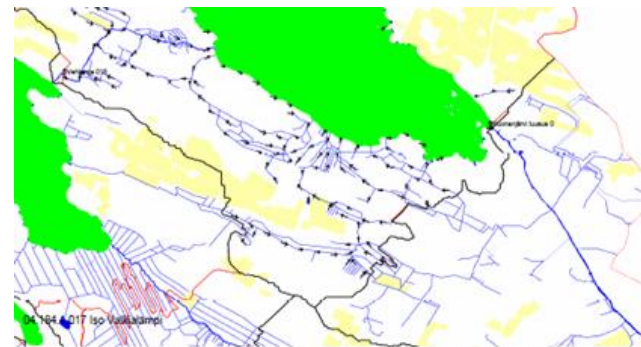
Pohjaveden purkautumisalueiden tutkimuslinjat

Nimi	Kunta
Enanlahti Lamminniemi	Savonlinna
Harvanselkä Metelinharju	Savonlinna
Mehtolanlahti	Savonlinna
Hummonselkä Putelinmäet	Kitee
Hummonselkä Aittolahti Paksuniemi	Kitee

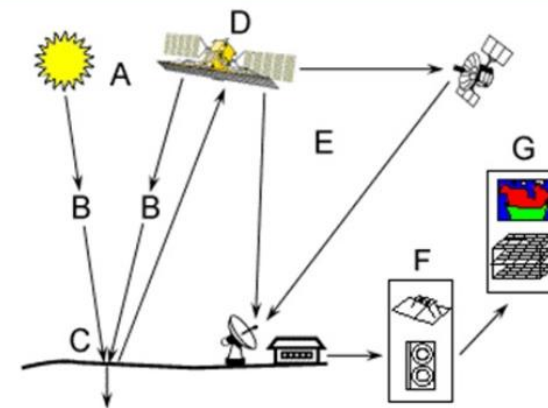
Kuormituksen ja vedenlaadun mallinnus (SYKE, LUKE)

- Arvioidaan nykytilassa miten **metsien kuormitus jakaantuu ajallisesti ja alueellisesti** ottaen huomioon maaperän, puuston ja toimenpiteiden vaikutus huuhtoumaan ja lisäksi luonnonhuuhtouman vaihtelu
- Tehdään skenaarioita erilaisten **toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista kuormitukseen**, niin että katsotaan koko alueella tehtäviä kaikkia toimenpiteitä ja niiden yhteisvaikutusta samanaikaisesti.
- Arvioidaan lisäksi **ilmastonmuutoksen vaikutusta luonnonhuuhtoumaa ja toimenpiteiden kuormitusvaikutukseen**. Eli millainen vesialueen kuormitus on ilmastonmuutostilanteessa ja ovatko suunnitellut kuormitusvähennystoimenpiteet siinä riittäviä.
- VEMALA vX + malliperhe

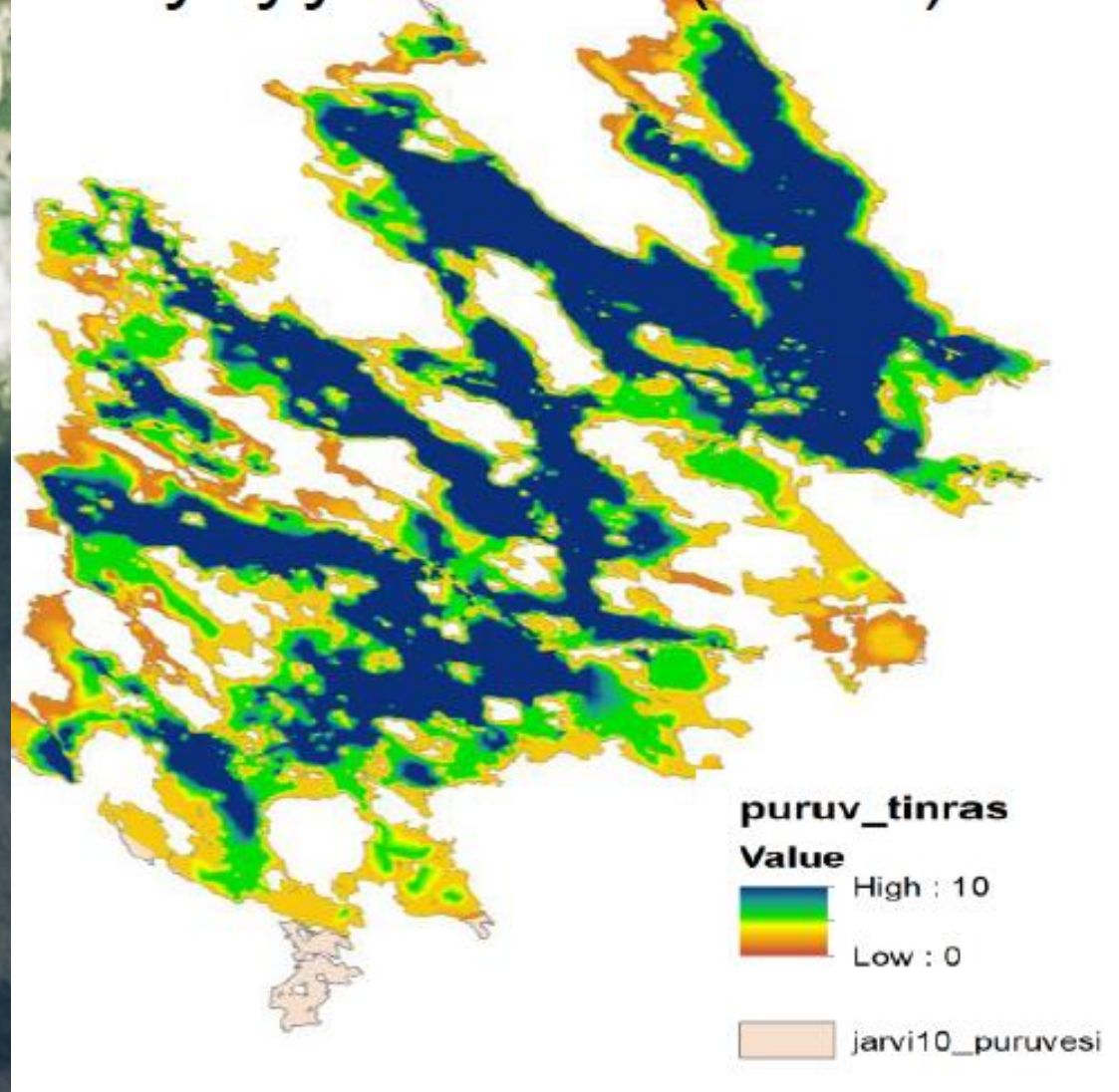

Kaukokartoitus (SYKE)

- Sentinel 2A ja 2B ja Landsat 8/OLI –tarkan maastoerotuskyvyn satelliitit
- Vedenlaadun karttoja satelliitti-instrumenteilla tulkittuna ennen ja jälkeen toimenpiteiden – vaikutusten arviointi. Alustava muuttujalista: väri, sameus, kiintoaine, näkösyvyys, a-klorofylli.
- Makrofyytit (erityisesti pinnan päällä olevat) mukana esim. ruovikot – kasvipeitteisyyden arviointi ja umpeenkasvaneet vesialueet
- Satelliitti-instrumenttien kyvykkyyden arviointi muodostuman tilan arvioinnissa, alueellinen ja ajallinen vaihtelu: SVh-tyyppi
- Mittaustulokset mahdollista kytkeä muihin kaukokartoitustutkimuksiin ja kenttämittauksiin (SYKEN projektit TARKKA, PINTA ja STATUS)
- ESAELY, kalibraationäytteenottoja toimenpidealueiden lähivesiltä satelliittien ylilentopäivinä

syke.fi/tarkka

ESA-ELY Vesikasvillisuuden poisto, kohdealue 1.

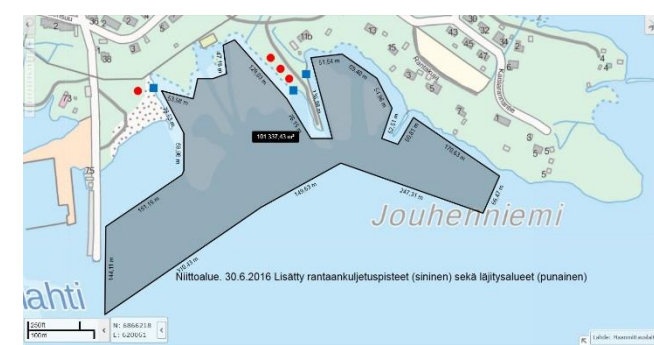
- Toteutus kolmen vuoden aikana yhteensä n. 30 ha (n. 10 ha/v). Kerimäen Matinniemi.
- Ennen niittoja toteutettiin luontokartoitus (luontoarvoselvitys) ostopalveluna; toteuttaja Geofield
- Selvitykseen kuuluivat:
  - EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajien esiintymät
  - lintudirektiivin liitteen I lajien esiintymät
  - muiden luonnonsuojelulailla suojeltujen lajien esiintymät
  - mahdolliset muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet
- Lajistoselvityksiä tehtiin viitasammakon ja pesivien vesilintujen osalta. Suojeltujen lajien lisäksi kartoitettiin muukin lajiryhmään kuuluva lajisto
- Vesialueen omistajien lupa (Savonlinnan kaupunki ja osakaskunnat)

Kuva. Mikko Suonio.

Toteutus 2016 ja 2017

- Niittoala vuonna 2016 oli 10,3 ha ja vuonna 2017 oli 9,5 ha (elokuu)
- Alustavan luontoselvityksen ja maastokatselmuksen perusteella osa-alue 1 päätettiin ottaa niittoon (niittoala 10 ha), jonka mukaisesti tehtiin kilpailutus ja vapaaehtoisten talkoolaisten informointi (ProPuruvesi)
- Luontoselvityksen lisäykset (direktiivilajiston sudenkorennot) sekä urakoitsijan niittokaluston toteutusmahdollisuus muuttivat alkuperäistä toteutussuunnitelmaa
  - Tiheää, lähellä ranta-aluetta olevaa osaa (luhtaa ja matalaa rantavyöhykettä) ei voitu niittää
  - Vain osa keskitiheästä ruovikosta voitiin niittää (lajit ja elinympäristö huomioiden)
  - Harvat alueet kyettiin pääsääntöisesti niittämään
- Kerätyn kasvibiomassa tilavuus läjitysalueella oli vuonna 2016 n.120 m³ ja vuonna 2017 n.270 m³ (märkämassa)
- Jäätin selvästi tavoitteista sekä ELY:n että kansalaisten odotusten että maisema-arvojen osalta
- Niittojäte yrityksen käyttöön (Kiteen Mato & Multa). Käyttötarkoitus kompostointi, viherrakennus ja maanparannus.

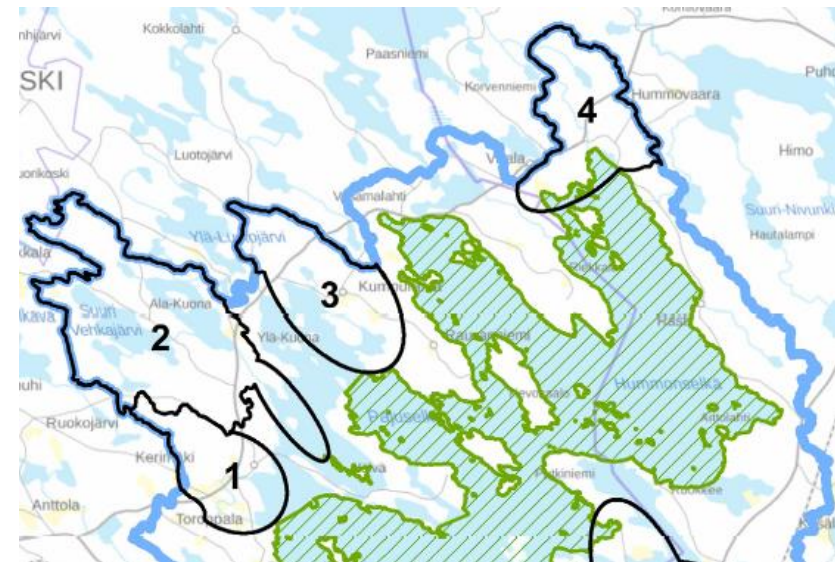

Kuva: © Onlähde Oy, Jorma Ronkainen

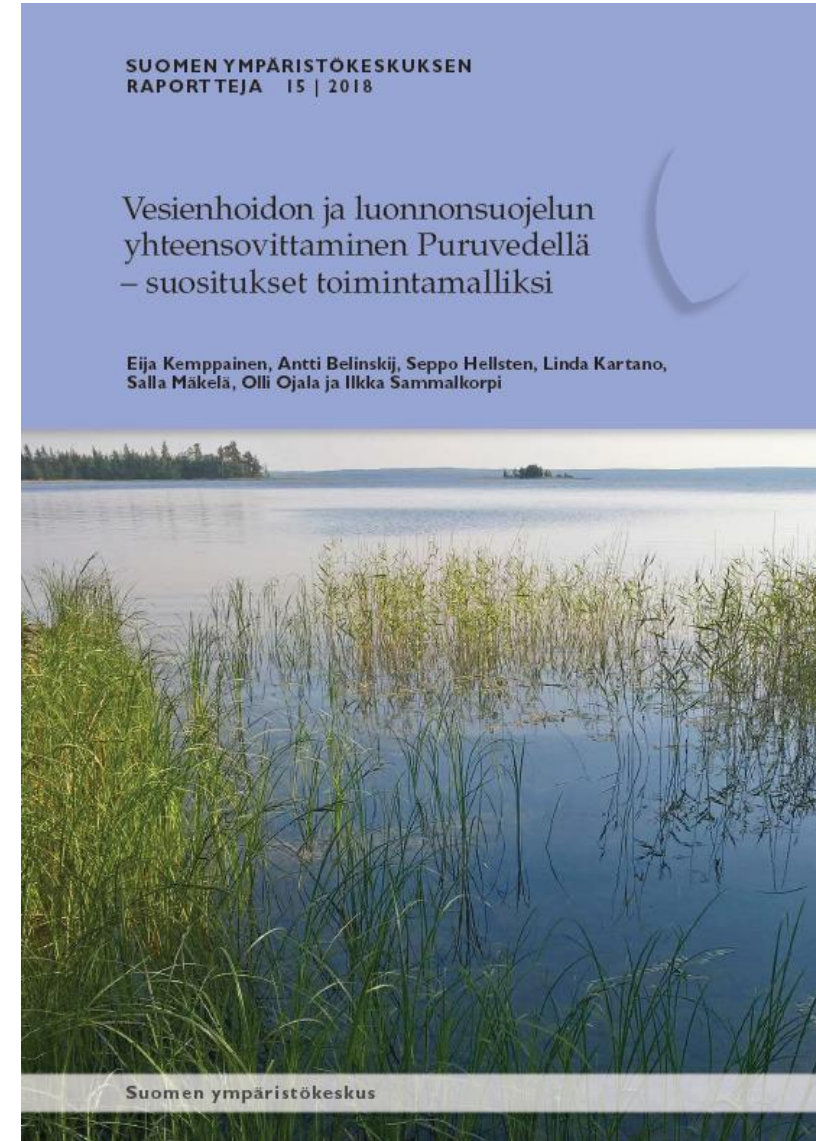
Jatkotoimet

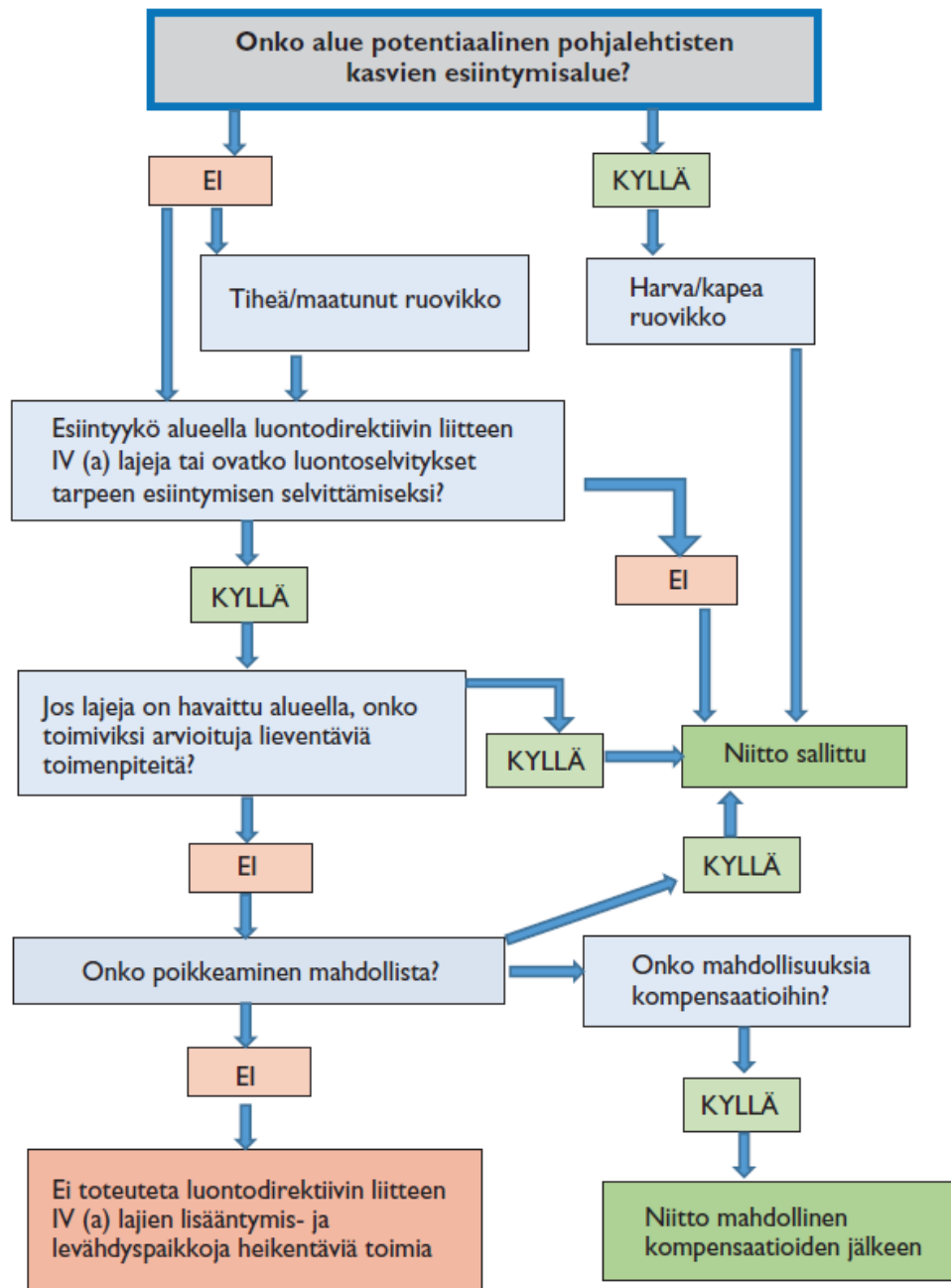
- Niittoja jatketaan elokuussa 2018 Kerimäen Matinniemessä huomioiden mm. luontoarvoselvityksen niittosuositukset sekä SYKEltä tilattu selvitys ”Vesienhoidon ja luonnonsuojelun yhteensovittaminen Puruvedellä – suositukset toimintamalleiksi”
  - niittoalue edelleen itsessään suuri, mutta biomassan määrä todennäköisesti aiempaa pienempi
  - luontoarvot turvataan mm. laikuttaisilla niitoilla
- Life-hankehakemuksen toinen kolmevuotinen niittokohde
  - v. 2018 alkaen Ketolanlahti (n. 10 ha) kohdealueella 4 (Pohjois-Karjala: Hummonselän pohjoisosa – Myllylahti-Ketolanlahti)
  - alkaa 13.8. maastokatselmuksella

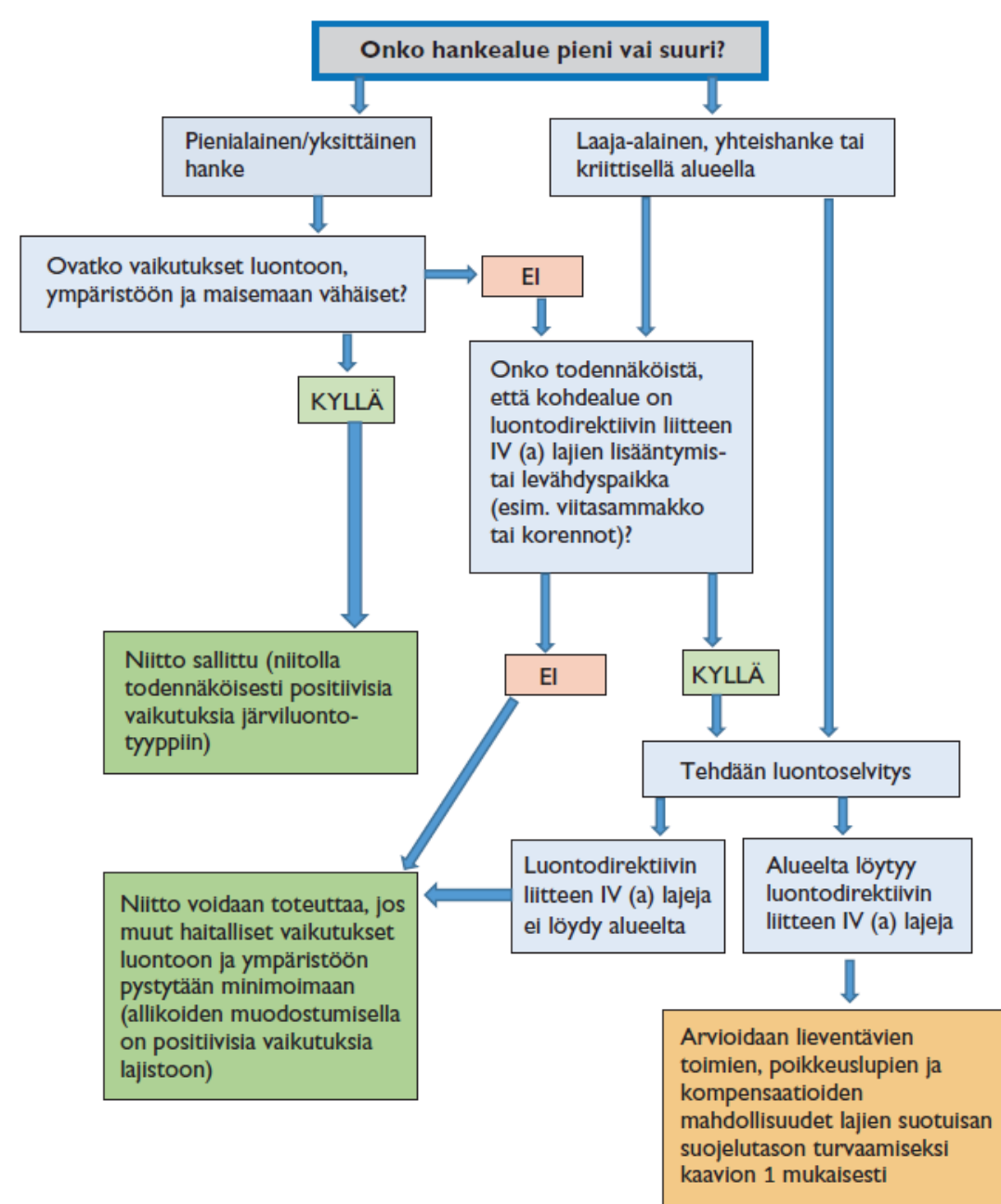
Vesienhoidon ja luonnonsuojelun yhteensovittaminen

- Rehevöityminen ja ruovikoituminen uhkaavat järven luontotyyppiä ja sille tyypillisiä pohjalehtisiä kasveja (nuottaruoho, lahnaruohot, raani)
- Vesienhoidolliset kunnostukset (niitot, ruoppaukset, kosteikkojen ja laskeutusaltaiden rakentaminen) uhkaavat luontoselvityksissä löytyneitä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja (mm. tietyt korennot, viitasammakko), joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain mukaan kielletty
- Kunnostusten rajoittaminen heikentää
  - järven tilaa,
  - virkistysmahdollisuuksia,
  - maisemansuojelua
- Em. ristiriitatilanteiden ratkaisemiseksi toteutettiin yhteistyöhanke Suomen ympäristökeskuksen ja Etelä-Savon ELY-keskuksen yhteistyönä
  - selvitys [Internetissä](#)
  - sisältää mm. toimintamallit vähäisissä ja laaja-alaisissa niitoissa

Kaavio 1. Puruvesi-selvityksen asiantuntijatyöpajassa laadittu suositus toimintamalliksi järviluontotyyppille 'karut kirkasvetiset järvet (3110)' tyyppillisten pohjalehtisten kasvien elinmahdollisuuksien parantamiseksi.

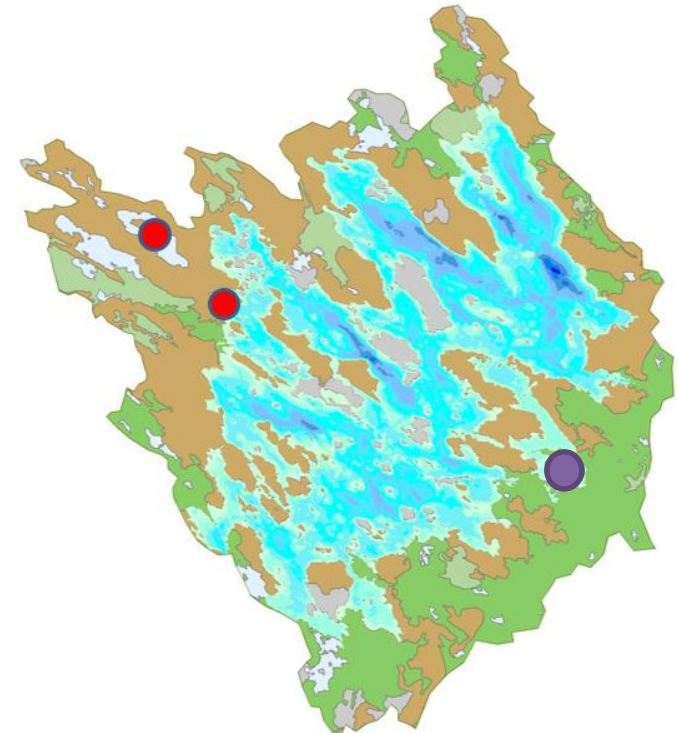
Kaavio 2. Puruvesi-selvityksen asiantuntijatyöpajassa laadittu suositus toimintamalliksi Freshabit LFE IP -hankkeen ja muiden alueella tehtävien kunnostusten toteuttamiseksi hankealueen koon ja vaikutusten perusteella.

Poistokalastus eli hoitokalastus

- Hoitokalastus on FRESHABIT hankkeessa ravintoverkkokunnostusta valituissa kohteissa. Vaikutukset vain paikallisia! Suurin poistokalastuksesta tuleva hyöty saavutetaan ammatti- ja kotitarvekalastuksen kautta.
- Sopivia kalastuskohteita ovat alueet, joilla esiintyy ravinnepitoisuuksien voimakasta vaihtelua sekä kohonnut rehevyystaso - viittaa sisäiseen kuormitukseen
- Pääsääntöisesti erillisiä vesimuodostumia, mutta myös yksittäisiä lahtialueita
- Fosforin poiston ja eliöstörakenteen parantamisen lisäksi saadaan arvokasta lisätietoa kalastorakenteesta

Hoitokalastuskohteet:

- Ristilahti/Haudanlahti 2016-2018 (koekalastukset Mehtolanlahdelta 2015 Karelian ammattikorkeakoulu)
- Savonlahti 2018-2020, vaihtoehto (Koekalastus valmistumassa)
  - Mahdollinen kiinteä kalastopyydyks, jatkuva hoitotarve
- Kuonanjärvi (mahd. vesienhoidon rahoitus)
- Muut integroitavat hoitokalastushankkeet

Ristilahden ja Haudanlahden hoitokalastus 2016-2017

- Saalistavoite mitoitettava fosforipitoisuuteen sekä vesistönosan pinta-alaan (suositus 50 – 100 kg/ha)
- Poistotarve Ristilahdella (Haudanlahdella) vähintään 10 tn vuodessa kolmen vuoden ajan, minkä jälkeen pitäisi havaita vedenlaadun muutoksia. Suositus 20+ tn/v
- Kaikki särkikalojen ikäluokat pyynnin kohteeksi
- Petokalojen vapautus (kaikki petokalalajit + ahven > 16 cm)
- Purujärven ja Vaaran osakaskuntien lupa myönnetty toteutukselle
- Julkinen kilpailutus syyskuussa 2016, johon kuului kolme kalastusajanjaksoa nuottaamalla ja/tai rysäpyynnillä.
- Hoitokalastus sisälsi kalastoluotauksen, kalastoarvion, kalastuksen, saaliin poiskuljetuksen sekä teknisen raportoinnin
- Saaliin jatkokäsittely urakoitsijalle ja vesialueen omistajille
- Vaikutusten seuranta vuosittain (Freshabit seurantaohjelma)

Tulokset, syysnuottaus 2016

- Pyyntiponnistus vuonna 2016 oli 5 pyyntivuorokautta sisältäen sekä kalastoluotaukset, saaliin käsittelyn ja poiskuljetuksen (15 htp)
- Poistokalastuksen **kokonaissaalis n. 32 tn**
- Lajistojakauma: lahna/pasuri 65 %, särki 21 %, salakka 11 %, ahven (< 16 cm) 3 %, petokalat (hauki/ahven) < 1 %
- Ikäjakaumaa ei selvitetty, mutta pääasiassa nuoria vuosiluokkia
- Kok. fosforin poistuma n. 280 kg
- FRESHABIT Puruvesi hankeen osuus kokonaiskustannuksista 55 % ja ESA-ELY vesienhoidon osuus 45 %
- Saalis pääasiassa Itä-Suomen minkkitarhoille ja pieni osa särjistä purkitukseen

Tulokset, syysnuottoaus 2017

- Kalastoluotoaus loka-marraskuussa osoitti vähäistä kalamäärää, vaikka olosuhteet olivat suotuisat
- Pyyntiponnistus Haudanlahdella ja Ristilahdella 3 pyyntivuorokautta yhteensä kuusi vetokertaa (9 htp)
- **Kokonaissaalis oli vain n. 1200 kg.** Saalista 85% oli lahnaa keskipainoltaan 480g, 7 % muita särkikaloja kooltaan 3-150g ja 8 % ahventa ja haukea (haukien keskipaino n. 3 kg yhteensä 70 kg)
- Hyvin pientä särkikalaa, kuten salakkaa, meni 8 mm nuotan perän läpi
- Ristilahdella nuottaaminen on erityisen hankalaa alueen mataluuden ja kasvipeitteisyyden vuoksi

Tulokset, rysäpyynti 2017

- Hoitokalastuskokeilu rysillä toteutettiin Haudanlahdella ja Ristilahdella kahdessa jaksossa 29.5-2.6.2017 ja 13.6.-25.6.2017
- Kevät oli poikkeuksellisen kylmä. Vaikutus kokonaissaalismäärään selkeä. Ensimmäisellä jaksolla kalaa ei käytännössä tullut ja kalastus keskeytettiin.
- 60 kokemiskertaa viidellä rysällä (10 eri paikkaa)
- Rysät (5 kpl) olivat tiheitä korkeudeltaat 2-4m. Aidan pituus 50-80 m ja aita 10mm ja kalapesä 8mm.

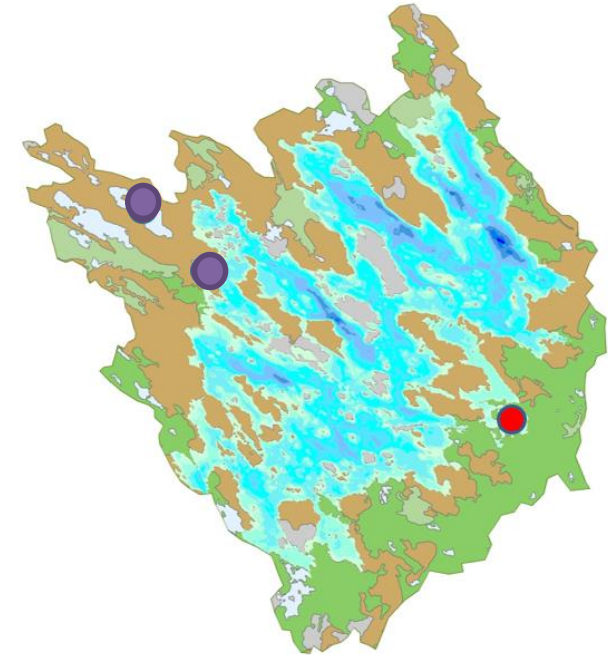
- Kalatiheys Ristilahdella ja Haudanselällä oli luottauksen perusteella melko vähäinen
- **Kokonaissaalis koko pyynnin osalta 3900 kg**
- Keskisaalis 65 kg / rysä / kokemiskerta
- Haudanlahden osuus kalastosta n. 30 % -> syksyn 2016 nuottauksen vaikutus ?
- Kalastokoostumus:

Salakka	37 %	keskipaino 8,9 gr
Särki	28 %	keskipaino 12,5 gr
Ahven	23 %	keskipaino 7,7 gr
Lahna/pasuri	11 %	keskipaino 50,5 gr
Säyne	<1 %	suurin yksilö 1500 gr
Hauki	< 1%	
- Suuria petokaloja vain vähän. Yli 500 g painoisia haukia ja ahvenia saatiin saaliiksi 13 kpl
- Yli kilon painoisia lahnoja oli saaliista 47 kpl, joissa lähes kaikissa läikkätauti!
- Saalis kompostiin ja biojätelaitokseen. Särjet liian pieniä purkitettavaksi

Hoitokalastus osa 2, Kuonanjärvi-Savonlahti

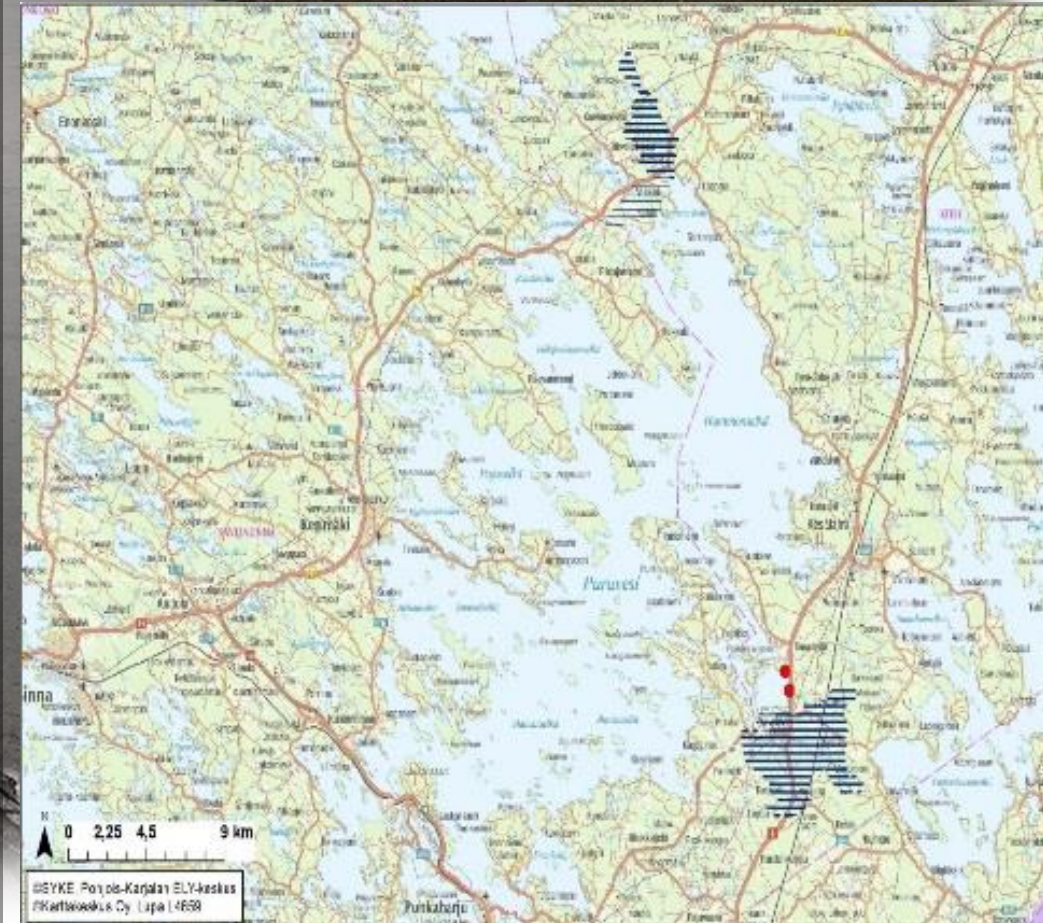
- Toteutus 2018-2020
- Vaihtoehto 1: Savonlahden ja Kuonanjoen kalan kulkuväylien kalastus keväällä/alkukesällä. Rysä – paunetti
- Vaihtoehto 2: Ylä-Kuona / Hautaniemi paikallisen syvänteen syysnuottaus
- Vaihtoehto 3: Savonlahden alapuolisen alueen luotaus , syysnuottaus
- Vaihtoehto 4: Kuonanjärven syysnuottaus, kevättrysäpyynti = hankala
- Eri vaihtoehtojen yhdistäminen? Suunniteluun mukaan vesialueen omistajatahot, tupailta (kuuleminen) syksy 2019
- Hoitokalastusurakan kilpailutus syksy 2019

Valuma-alueen kunnostukset, vesiensuojelurakenteet

Metsäkeskus, POK-ELY ja ESA-ELY

- Kohdealueilla 4 ja 5 suunnitellaan vesiensuojelurakenteet, joiden tarkoituksena on vähentää ravinne- ja kiintoainekuormitusta mm. pidättämällä ravinteita, tasaamalla virtaamahuippuja ja vähentämällä eroosiota (kaikki kohdealueet)
- Kunnostustoimet valuma-alueella käsittävät uusien kosteikkojen rakentamisen, aikaisemmin rakennettujen kosteikkojen ennallistamista ja laajentamista, pintavalutuskenttien ja eroositorjuntarakenteiden rakentamista sekä uomien ennallistamista
- Vesiensuojelurakenteiden suunnittelussa huomioidaan rakenteiden kustannustehokkuus ja jälkihoito
- Hyödynnetään viime vuosina metsäisillä valuma-alueille kehitettyjä menetelmiä

Valmistuneet suunnitelmat

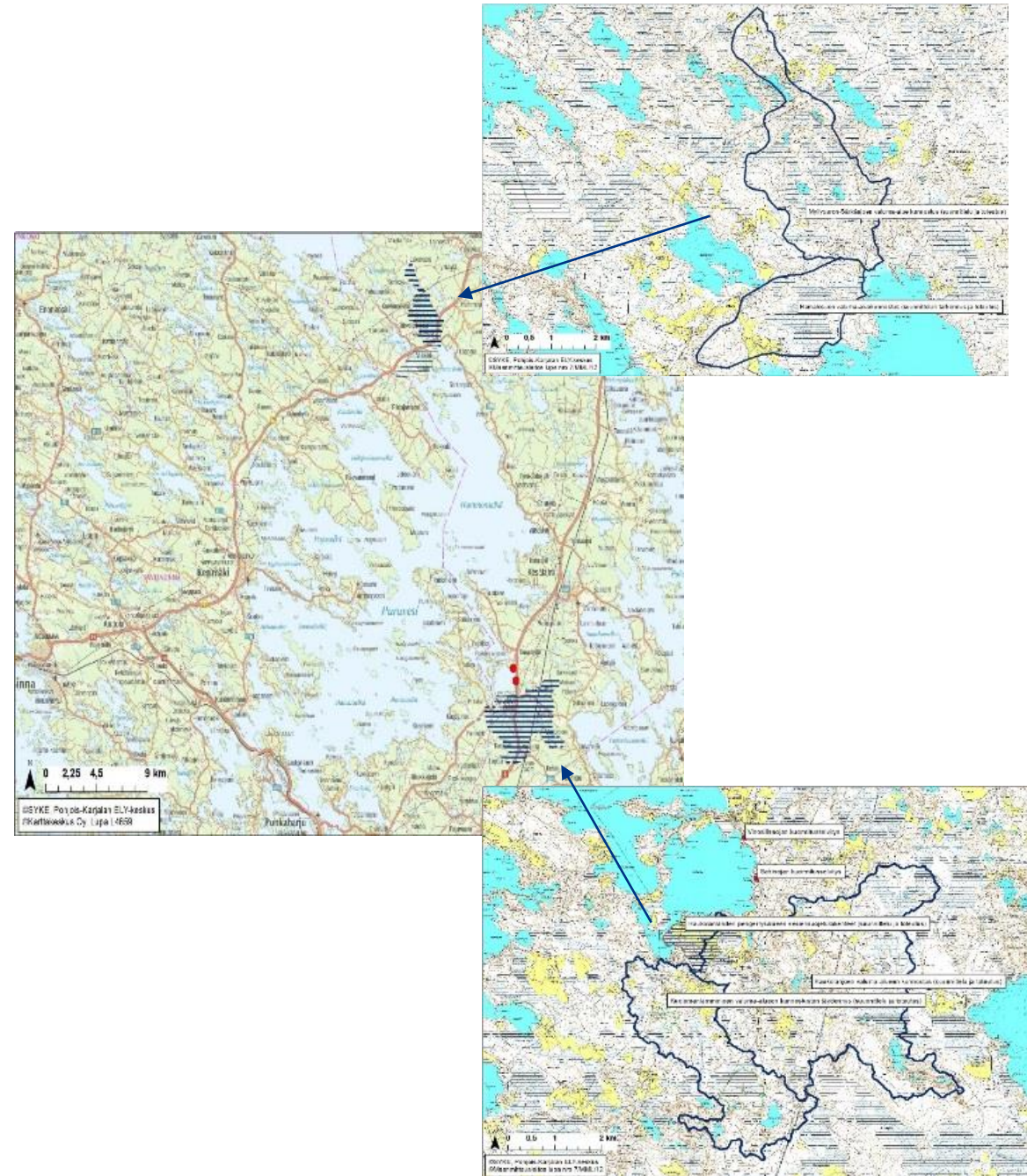
Villala

- Myllypuron-Särkänjoen valuma-alue (8,8 km²)
- Mörköjoki (16,3 km²)

Ristilahti

- Kuolemanlamminjoen valuma-alue (7,2 km²)
- Haukolanjoki (15,9 km²)
- Haukolanlahden pengerrysalue 54 ha

Esitetyt toimet mm. pohjapatoja, laskeutusaltaita, kosteikkoja, pintavalutuskenttiä ja uoman reunojen tukemista

Toteutukset

- Villala
  - Särkänjoen eroosiontorjunnan ja ennallistamisen noin 6 hehtaarin alue
- Poroniemenlahti
  - Kosteikon (0,68 ha) rakentaminen
- Ristilahti
  - Aikaisemmin rakennetun kosteikon alapuolista pohjapatoa ja pengertä vahvistettiin Haukolanjoella. 0,86 ha
  - Kuolemanlamminjoen laskeutusaltaan korjaus ja laajennus, Laskeutusallas ennen 1400m², nyt 3400m².
  - Kuolemanlamminjoen jo aiemmin rakennetun kosteikon korjaus ja pienialainen laajentaminen. Kuolemanlamminjoen kosteikon pinta-ala ennen töitä 0,926ha, josta umpeen täyttynyttä 0,27ha. Operoinnin jäljiltä pinta-ala lienee noin 1,15ha.

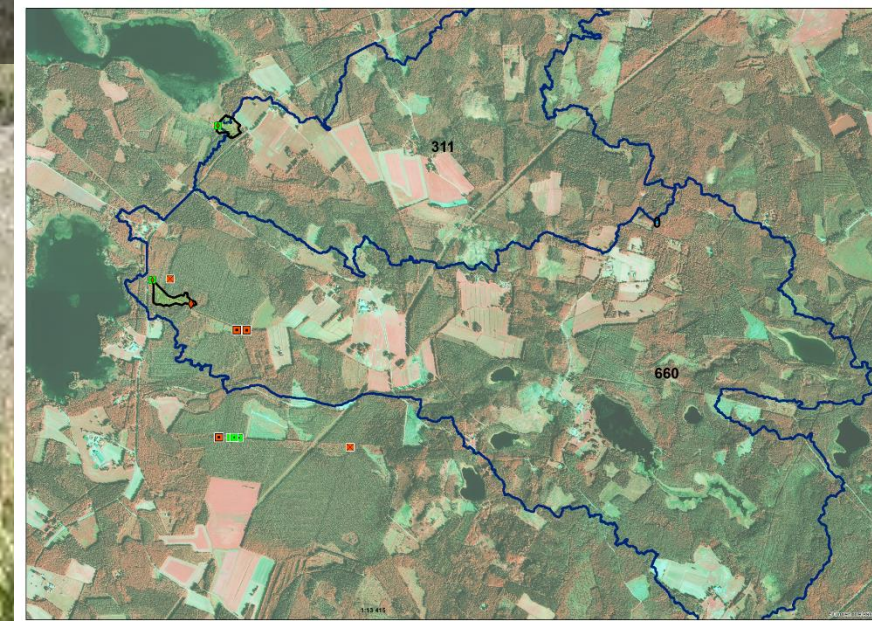
Jatkotoimet

- Jatketaan Kuolemanlamminjoella (Ristilahti)
- Aloitetaan työt Hamalosuolla (Villala)

Metsäkeskus

- Kosteikkojen, pintavalutuskenttien ja virtaushidastimien teko käynnistynyt neljällä kohteella 2016 – 2017, jatkuu 2018-2019
- Otetaan käyttöön hankkeeseen saatu uudenlainen korvausmahdollisuus maanomistajille vesiensuojelurakenteiden sijoittamisesta heidän mailleensa
- Toteutetaan **metsätalouden tarkennettu vesiensuojelun suunnittelu** koko Puruveden valuma-alueella kohdistuen metsänkäsittelymenetelmiin turvemaametsien ojitus- ja uudistusaloilla sekä pohjavesialueilla

Työn alla

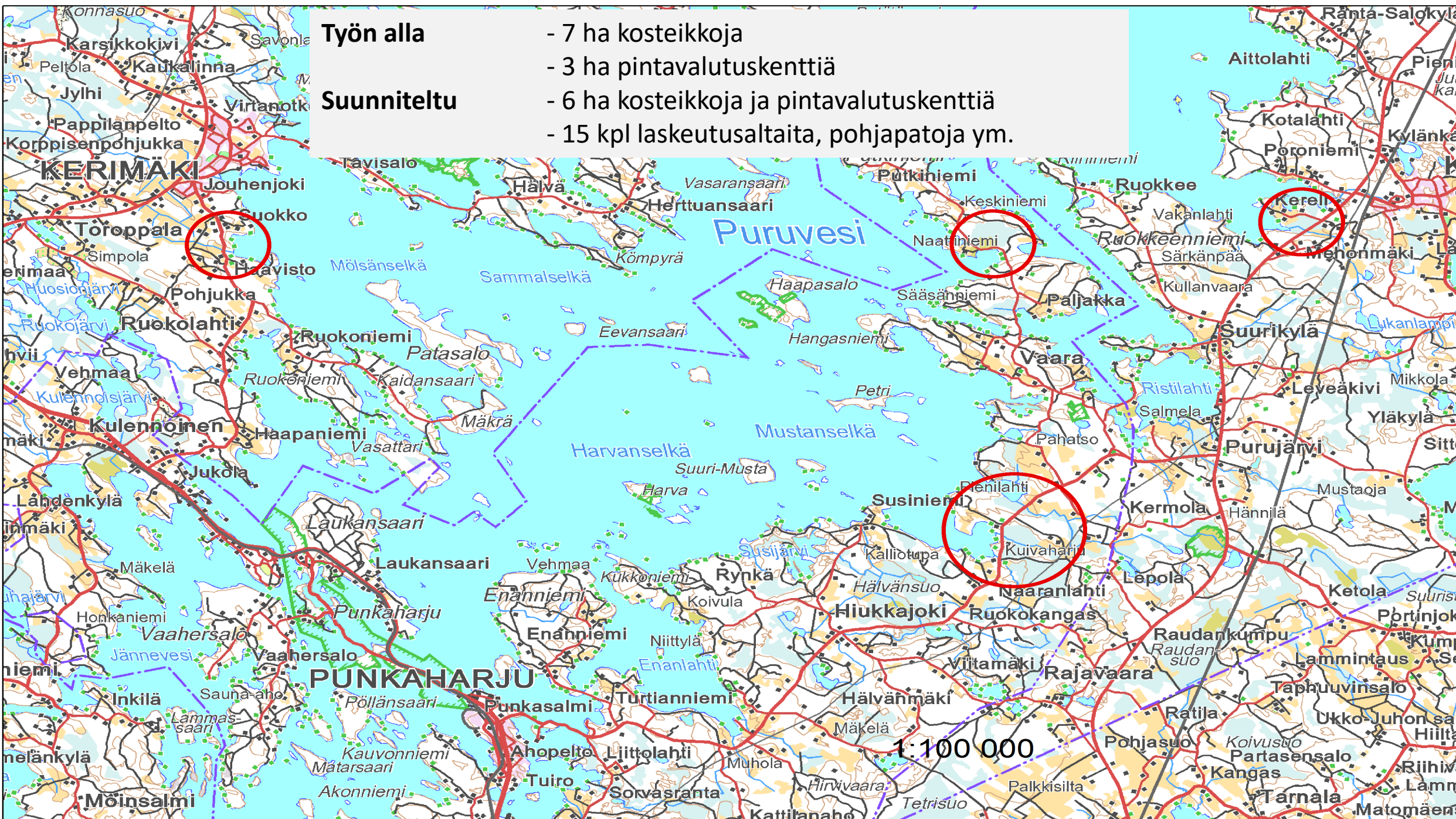
- 7 ha kosteikkoja

Suunniteltu

- 3 ha pintavalutuskenttiä

- 6 ha kosteikkoja ja pintavalutuskenttiä

- 15 kpl laskeutusaltaita, pohjapatoja ym.

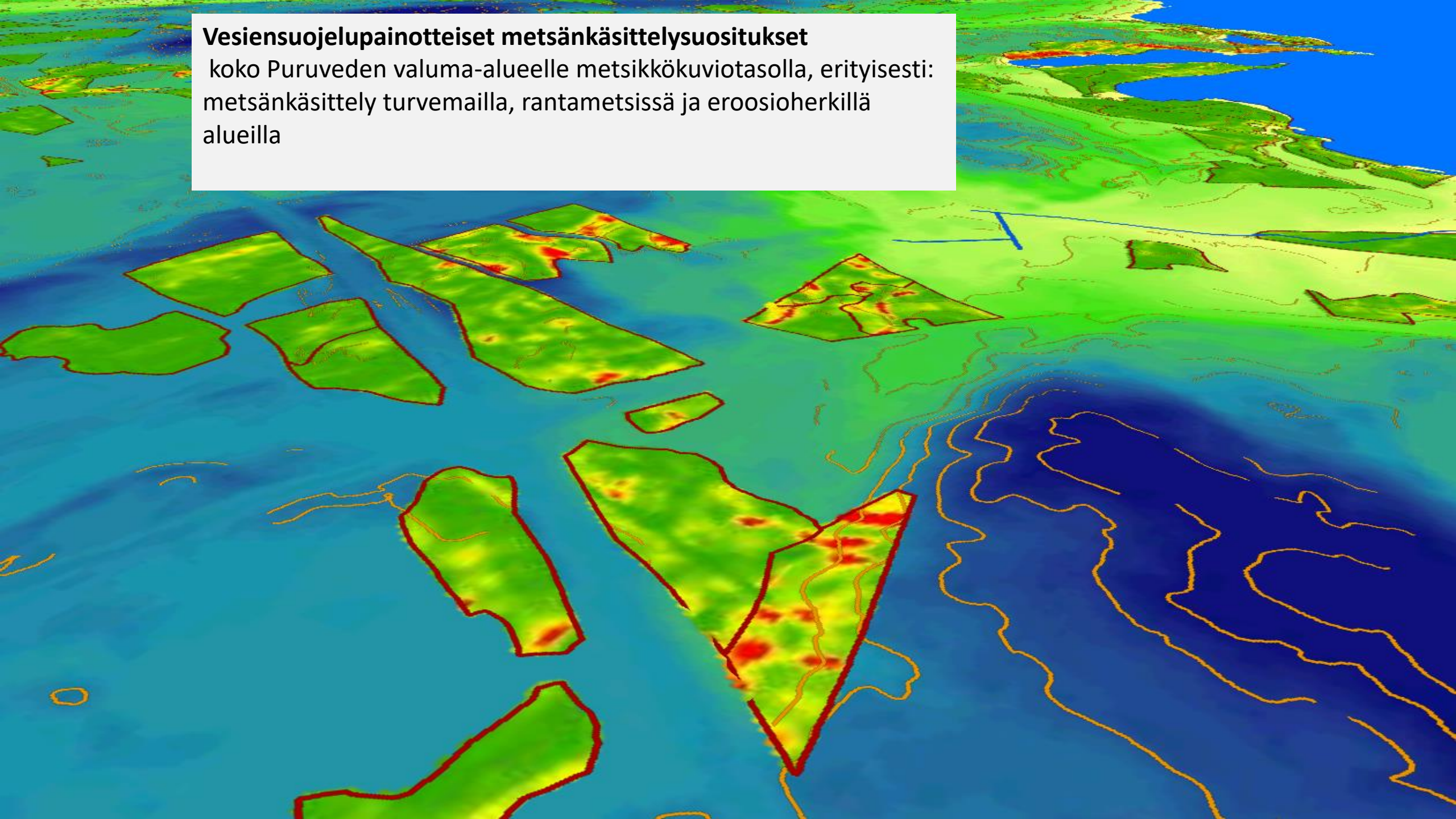

Lautalahden kosteikko

Vesiensuojelupainotteiset metsänkäsittelysuositukset

koko Puruveden valuma-alueelle metsikkökuviotasolla, erityisesti:
metsänkäsittely turvemilla, rantametsissä ja eroosioherkillä
alueilla

ESAELY Kerimäen Jouhenjoen-Kirkkorannan kosteikko

Monitavoitekosteikko:

- Osa Jouhenjoesta tulevasta vedestä ohjataan alueelle Jouhenlahteen rakennettavan kosteikon kautta (2,5 ha). Tavoitteena on pidättää joen veden mukanaan kuljettamaa kiintoainesta ja ravinteita ja tällä tavalla vähentää Puruveteen kohdistuvaa kuormitusta.
- Tavoitteena on lisätä alueen maiseman ja eliöyhteisön monimuotoisuutta tarjoamalla kosteikkokasveille ja –eläimille uutta elinympäristöä.

Pohjapato

- Rakennetaan Jouhenjokeen Kerimäentien alittavan rummun yläpuolelle nostamaan padon yläpuolista alivirtaaman aikaista vedenpintaa. Tällöin veden virtausnopeus pienenee joessa ja kiintoainetta laskeutuu uoman pohjalle. Samalla myös uomaerosio vähenee.
- Tavoitteena Puruveteen kohdistuvan kuormituksen vähentäminen.
- Alivirtaaman aikana ja Puruveden pinnan ollessa alhaalla on uomassa ollut hyvin vähän vettä ja tällä toimenpiteellä saadaan luotua uomaan vesipintaa ja vesimaisemaa.

Niitot (Optio FRESHABIT)

- Jouhenlahdesta on tarkoitus niittää ruovikkoa kampamaiseen muotoon syys-lokakuussa, jolloin alue toimii kampakosteikkona.
- Kampakosteikon avulla vaikutetaan virtaukseen ja sitä kautta tehostetaan ravinteiden pidättymistä. Ruovikon niitto myös vähentää järven sisäistä kuormitusta, kun happea kuluttavat kasvijäännökset poistetaan.

Jouhenjoen-Kirkkorannan kosteikko ja pohjapato 2017->

- Rakennussuunnitelma valmistui 2014, vesilain mukaisen rakennusluvan haku
- Luontodirektiivi (liite IV laji, viitasamakko)-> Luonnonsuojelulaki 49 § kieltää lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen tai heikentämisen. Ei ole uhanalainen, mutta rauhoitettu. Kanta elinvoimainen Suomessa.
- Kartoitus 2015 keväällä
- Luontoselvityksen tarkennus muutti toteutussuunnitelmaa
- Uusi lupa AVI:stä saatu 2016 joulukuussa
- Suunnitelmaa tarkennettu keväällä 2017
- Kilpailutus 2017; Urakoitsija Lopen Maa- ja Vesirakennus Oy
- Toteutus 15.11.2017 – 31.10.2018.
- Viimeistelytyöt syksy ja talvi 2018 mm. pengerrysten ja liuskojen korjaukset
- Kustannukset n. 90 000 € (mahd. integrointi ruoppaus Hankkeen kanssa yhteensä 210 000 €)
- Kosteikon sekä yläpuolisten vesiensuojelurakenteiden (Metsäkeskus) seuranta 2018 alkaen
- Viitasammakon seurantaohjelma; rakentamisvuonna sekä 2 v. päättymisen jälkeen

- Toteutuksen käynnistyttyä arvioidaan ja suunnitellaan kohdealueiden 2, 3 ja 5 vesiensuojelurakenteiden toteutuskelpoisuus hankesuunnitelman mukaisesti

KESTÄVÄN LUONTOMATKAILUN JA VIRKISTYSKÄYTÖN EDISTÄMINEN

- Kävijätutkimus virkistyskäytöstä Metsähallituksen hallussa olevilla alueilla (Punkaharjun luonnonsuojelualue ja tutkimuspuisto sekä Puruveden Natura-alueet). Tutkimus valmistuu vuonna 2017/18. Tutkimus toistetaan hankkeen päättyessä.
- Hytermän saaren (Kerimäki) ja Punkaharjun luonnon-/kulttuuripolkujen suunnittelu ja toteutus. Työ valmistuu vuonna 2017/18

YMPÄRISTÖKASVATUS

- Ympäristökasvatuspaketteja kouluihin 2017 ->

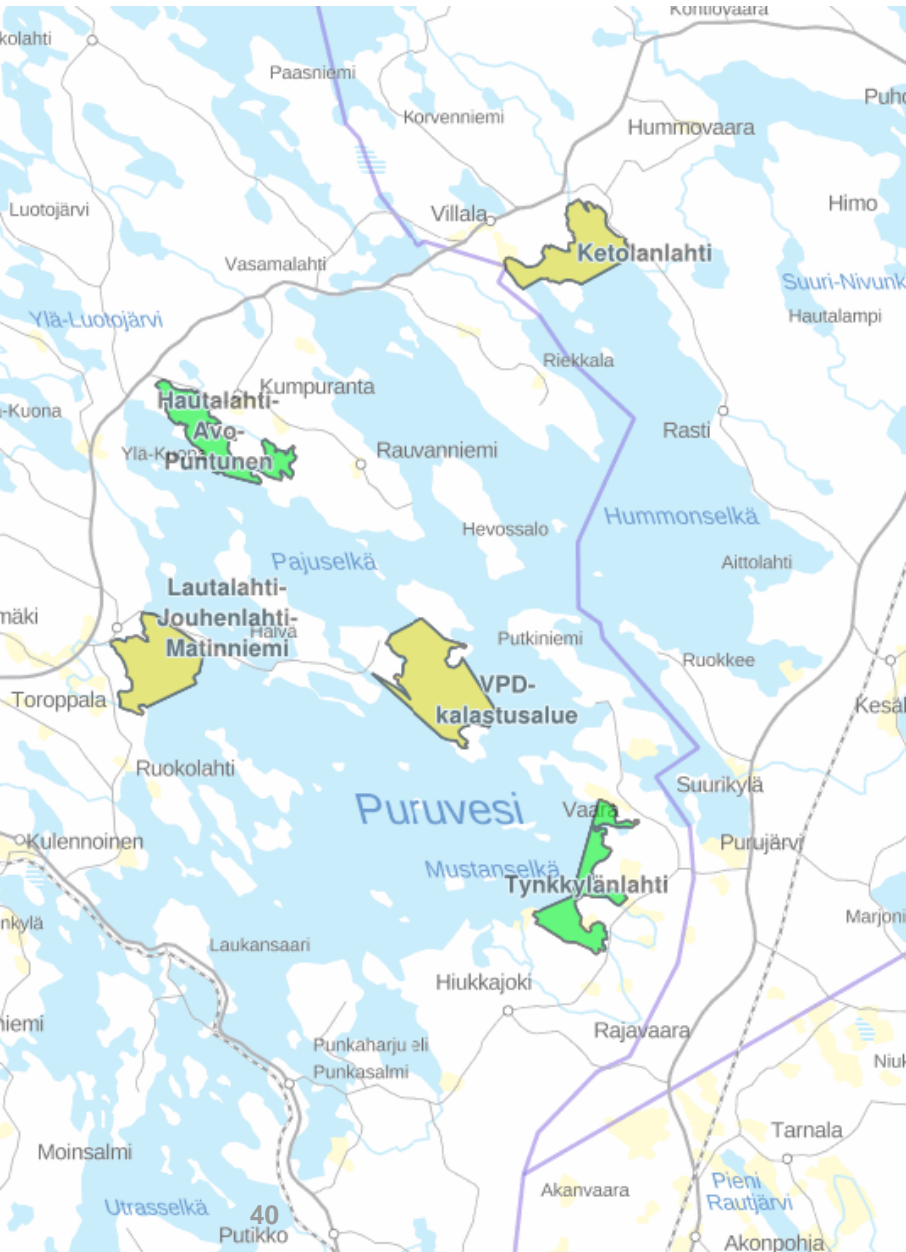

- Kunnostustoimien vaikutukset kalayhteisön rakenteeseen (Luke Enonkoski),
  - Koekalastukset ennen kunnostustoimia tehty, osan Karelia AMK, jälkeen 2019-
- Karujen järvien vedenalaisen luonnon kartoitus- ja mallinnusmenetelmien kehitystyöhön liittyvät hankkeet:
  - Muikun ja siian poikasmäärien arviointi ja poikasalueiden kartoitus (Luke Jyväskylä, Jyväskylän yliopisto)
  - Harjuksen kutualueiden kartoitus (Luke Enonkoski)

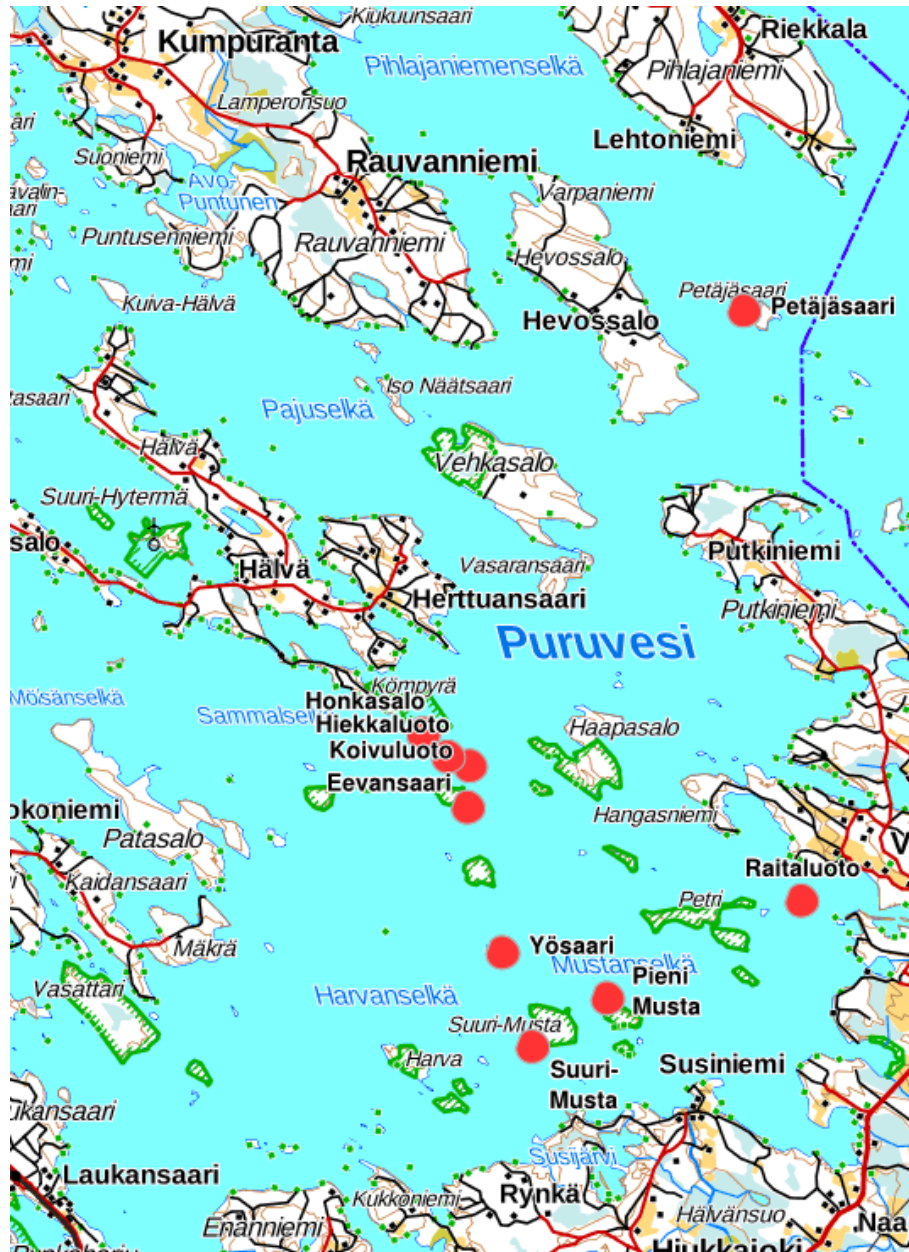

2017/06/29

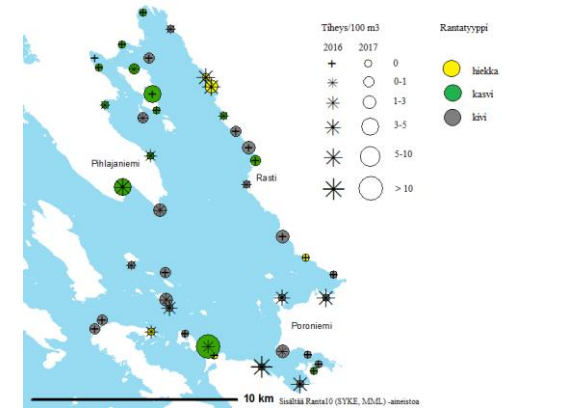
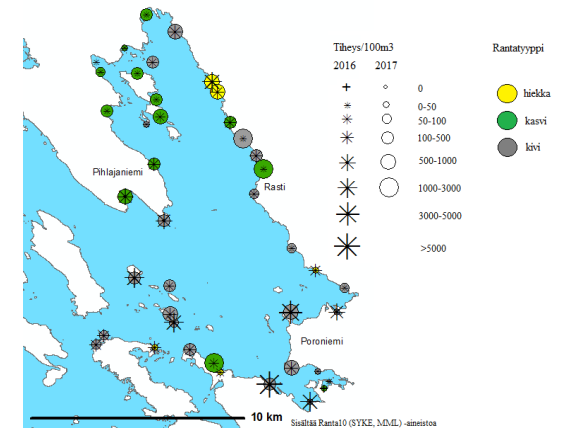
Koeverkkokalastusalueet

Harjuksen kutualueiden kartoitus

Muikun- ja siianpoikatiheydet

2017/06/29

TIEDOTTAMINEN ja YMPÄRISTÖTIETOISUUDEN LISÄÄMINEN

- Puruveden aluehankkeen tiedotusvastuu. Useita tiedotteita.
- FRESHABIT Life Puruveden kotisivut osana ProPuruveden kotisivuja
- Osallistuminen Puruveden seutukunnan tapahtumiin (6-8/vuosi) telttä/osasto
- Vuosittaisen FRESHABIT Puruvesi –seminaarin järjestäminen

YMPÄRISTÖKASVATUS

- Järjestetään Kerimäen Kirkonkylän koulun kuudesluokkalaisten ja Kesälahden koulun viidesluokkalaisten kanssa
- Puruvesi-päivät (toukokuussa) ja Punkasalmen koulun kuudesluokkalaisten Puruvesi-päivä elo-/syyskuussa

MUU TOIMINTA

- Selvitys muutoksista viidellä konkreettisten toimien kohdealueella 1950-luvulta lähtien eri tahoilla olevien aineistojen (valokuvat, kartat, filmit, kirjat jne.) ja haastattelujen kautta (2016-2017 VALMIS)
- Muiden toimijoiden paikallinen tukeminen, vapaaehtoistyö, omat hankkeet mm. koekalastukset, sedimenttitutkimukset

KIITOS